

I. VAT

Zmiany od 1 stycznia 2024 r.

1. Utrata terminu ważności potwierdzeń dla kas z elektronicznym zapisem kopii o zastosowaniu specjalnym

1.1. Na czym polegają zmiany

Sprzedawcy mogą sprzedawać tylko takie kasy, które mają ważne potwierdzenia o spełnieniu przez nie funkcji, kryteriów i warunków technicznych. Dla kas z elektronicznym zapisem kopii o zastosowaniu specjalnym ważność tych potwierdzeń kończy się 31 grudnia 2023 r. Do kas specjalnych zaliczamy kasy:

- przeznaczone do prowadzenia ewidencji przy świadczeniu usług przewozu osób oraz ich bagażu podręcznego taksówkami,
- przeznaczone do prowadzenia ewidencji przy sprzedaży leków, z funkcją rozliczania recept refundowanych,
- przeznaczone do prowadzenia ewidencji przy świadczeniu usług w zakresie transportu pasażerskiego,
- rozliczające więcej niż jedną transakcję równocześnie,
- przeznaczone do prowadzenia ewidencji przy sprzedaży towarów i usług w wolnych obszarach celnych lub składach celnych,
- umieszczane w urządzeniach do automatycznej sprzedaży towarów i usług.

Oznacza to, że w 2024 r. podatnicy nie będą już mogli kupić kasy fiskalnej z elektronicznym zapisem kopii o przeznaczeniu specjalnym. W sprzedaży pozostaną tylko kasy online. Natomiast podatnicy, którzy używają kas z elektronicznym zapisem kopii nabytych przed 1 stycznia 2024 r., mogą to robić nadal. Nie są zobowiązani do ich wymiany na kasy online.

1.2. Przygotowanie do zmian

Podatnicy, którzy zamierzają wymienić kasę o zastosowaniu specjalnym lub będą zobowiązani do jej zakupu, a chcą, aby była to kasa starego typu, tj. kasa z elektronicznym zapisem kopii, muszą dokonać zakupu i zafiskalizować ją do końca 2023 r. Mimo że potwierdzenia dla tych kas stracą ważność od 2024 r., będzie je można nadal użytkować.

PODSTAWA PRAWNA:

- art. 145a ust. 7 ustawy o VAT

2. Podwyżka stawek VAT na darowizny na rzecz Ukrainy oraz żywność

2.1. Na czym polegają zmiany

31 grudnia 2023 r. kończy się okres stosowania stawki 0% na żywność. Kończy się też okres stosowania stawki 0% na darowizny na cele związane z pomocą ofiarom skutków działań wojennych prowadzonych na terytorium Ukrainy.

Nie podjęto jeszcze decyzji w sprawie przedłużenia terminu obowiązywania stawek obniżonych. Jeśli w nowym rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie obniżonych stawek podatku od towarów i usług w 2024 r. nie zostanie przedłużone stosowanie stawki 0%, to stawka VAT 5% zostanie przywrócona na produkty spożywcze wymienione w poz. 1–18 załącznika nr 10 do ustawy o VAT. Natomiast w przypadku darowizn będzie to stawka właściwa jak dla darowizn na rzecz innych podmiotów.

Przy okazji tematu stawek VAT na 2024 r. warto wspomnieć, że 31 października 2023 r. została opublikowana zmieniona klasyfikacja CN, która będzie miała zastosowanie do ustalania stawek VAT w 2024 r. Rozbudowanie dotychczasowej struktury klasyfikacji CN o około 20 nowych pozycji nie spowoduje zmiany stawek VAT na produkty, które zostały sklasyfikowane bardziej szczegółowo.

2.2. Stosowanie przepisów w okresie przejściowym

W przypadku zmiany stawki VAT obowiązuje zasada, że dla jej ustalenia znaczenie ma data sprzedaży. Oznacza to, że artykuły spożywcze sprzedawane od 1 stycznia 2024 r., jeśli nie zostanie przedłużone stosowanie stawki 0%, muszą być już opodatkowane nową stawką (art. 41 ust. 14a ustawy o VAT). Nie ma znaczenia, z jaką stawką został produkt zakupiony. Nieco inaczej wygląda sytuacja, jeśli przed zmianą stawki wpłacana jest zaliczka. Zmiana stawki podatku w odniesieniu do czynności, która zostanie wykonana w dniu zmiany stawki podatku lub po tym dniu, w związku z którą otrzymano całość lub część zapłaty, nie powoduje zmiany wysokości opodatkowania zapłaty otrzymanej przed dniem zmiany stawki podatku.

2.3. Przygotowanie do zmian

Podatnicy muszą na bieżąco śledzić informacje o zmianach, gdyż ze względu na obecną sytuację polityczną mogą one nastąpić w ostatniej chwili. Jeśli stosowanie stawki 0% nie zostanie przedłużone, podatnicy sprzedający artykuły spożywcze, dla których stawka VAT zostanie podwyższona z 0% do 5%, oraz prowadzący ewidencję sprzedaży tych towarów przy zastosowaniu kas rejestrujących będą zobowiązani do zmiany przyporządkowania zmienianych stawek na te towary w kasach. Konieczne będzie przeprogramowanie kas.

PODSTAWA PRAWNA:

- rozporządzenie Ministra Finansów z 2 grudnia 2022 r. w sprawie obniżonych stawek podatku od towarów i usług w roku 2023 – Dz.U. z 2022 r. poz. 2495; ost.zm. Dz.U. z 2023 r. poz. 1224; obowiązujące do końca 2023 r.
- załącznik do rozporządzenia Rady (EWG) nr 2658/87 z 23 lipca 1987 r. w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej Taryfy Celnej – DUUEL z 1987 r. Nr 256, poz. 1; ost.zm. DUUEL Nr 2364, poz. 1

3. Obowiązek prowadzenia ewidencji płatności transgranicznych

3.1. Na czym polegają zmiany

Od 1 stycznia 2024 r. powstanie centralny elektroniczny system informacji o płatnościach (CESOP), do którego państwa członkowskie będą przekazywać dane na temat odbiorców płatności i transakcji płatniczych. W związku z tym na dostawców usług płatniczych został nałożony nowy obowiązek. Będą musieli prowadzić ewidencję odbiorców płatności i płat-

ności transgranicznych w odniesieniu do świadczonych usług płatniczych. Obowiązek ten nie będzie dotyczył usług płatniczych świadczonych przez dostawców płatnika w odniesieniu do płatności transgranicznej, w przypadku której co najmniej jeden z dostawców usług płatniczych odbiorcy płatności znajduje się na terytorium państwa członkowskiego. Dostawca usług płatniczych płatnika uwzględnia jednak te usługi płatnicze w obliczeniach liczby płatności objętych obowiązkiem.

Dostawca usług płatniczych będzie musiał prowadzić ewidencję:

- w postaci elektronicznej,
- za każdy kwartał, jeżeli w ciągu jego trwania świadczy usługi płatnicze odpowiadające ponad 25 płatnościom transgranicznym na rzecz tego samego odbiorcy płatności; liczbę tych płatności będzie obliczał przez odniesienie do usług płatniczych świadczonych w podziale na poszczególne państwa członkowskie i poszczególne identyfikatory odbiorcy płatności.

Ustawodawca definiuje dostawcę usług płatniczych, odwołując się do definicji określonej w art. 4 ust. 2 pkt 1–6 i 9 ustawy z 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych. Są to zatem:

- 1) banki krajowe;
- 2) oddziały banków zagranicznych;
- 3) instytucje kredytowe i oddziały instytucji kredytowych;
- 4) instytucje pieniądza elektronicznego i oddziały instytucji pieniądza elektronicznego – w przypadku gdy oddział znajduje się w państwie członkowskim, a siedziba takiej instytucji pieniądza elektronicznego znajduje się poza państwem członkowskim;
- 5) oddziały podmiotów świadczących w innym niż Polska państwie członkowskim, zgodnie z prawem tego państwa, pocztowe usługi płatnicze, uprawnione zgodnie z prawem tego państwa do świadczenia usług płatniczych oraz Poczta Polska;
- 6) instytucje płatnicze;
- 7) spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe lub Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa.

Natomiast płatność uznaje się za płatność transgraniczną, w przypadku gdy płatnik znajduje się na terytorium jednego państwa członkowskiego, a odbiorca płatności na terytorium innego państwa członkowskiego albo na terytorium państwa trzeciego.

Dostawcy usług płatniczych będą musieli przechowywać ewidencję przez okres 3 lat od zakończenia roku podatkowego, w którym nastąpiła płatność. Ewidencja będzie udostępniana przez dostawcę usług płatniczych na zasadach określonych w art. 24b ust. 1 rozporządzenia Rady (UE) nr 904/2010 z 7 października 2010 r. w sprawie współpracy administracyjnej oraz zwalczania oszustw w dziedzinie podatku od wartości dodanej:

- nie później niż do końca miesiąca następującego po upływie kwartału kalendarzowego, którego dotyczą informacje,
- za pomocą standardowego formularza elektronicznego.